

© International Baccalaureate Organization 2023

All rights reserved. No part of this product may be reproduced in any form or by any electronic or mechanical means, including information storage and retrieval systems, without the prior written permission from the IB. Additionally, the license tied with this product prohibits use of any selected files or extracts from this product. Use by third parties, including but not limited to publishers, private teachers, tutoring or study services, preparatory schools, vendors operating curriculum mapping services or teacher resource digital platforms and app developers, whether fee-covered or not, is prohibited and is a criminal offense.

More information on how to request written permission in the form of a license can be obtained from <https://ibo.org/become-an-ib-school/ib-publishing/licensing/applying-for-a-license/>.

© Organisation du Baccalauréat International 2023

Tous droits réservés. Aucune partie de ce produit ne peut être reproduite sous quelque forme ni par quelque moyen que ce soit, électronique ou mécanique, y compris des systèmes de stockage et de récupération d'informations, sans l'autorisation écrite préalable de l'IB. De plus, la licence associée à ce produit interdit toute utilisation de tout fichier ou extrait sélectionné dans ce produit. L'utilisation par des tiers, y compris, sans toutefois s'y limiter, des éditeurs, des professeurs particuliers, des services de tutorat ou d'aide aux études, des établissements de préparation à l'enseignement supérieur, des fournisseurs de services de planification des programmes d'études, des gestionnaires de plateformes pédagogiques en ligne, et des développeurs d'applications, moyennant paiement ou non, est interdite et constitue une infraction pénale.

Pour plus d'informations sur la procédure à suivre pour obtenir une autorisation écrite sous la forme d'une licence, rendez-vous à l'adresse <https://ibo.org/become-an-ib-school/ib-publishing/licensing/applying-for-a-license/>.

© Organización del Bachillerato Internacional, 2023

Todos los derechos reservados. No se podrá reproducir ninguna parte de este producto de ninguna forma ni por ningún medio electrónico o mecánico, incluidos los sistemas de almacenamiento y recuperación de información, sin la previa autorización por escrito del IB. Además, la licencia vinculada a este producto prohíbe el uso de todo archivo o fragmento seleccionado de este producto. El uso por parte de terceros —lo que incluye, a título enunciativo, editoriales, profesores particulares, servicios de apoyo académico o ayuda para el estudio, colegios preparatorios, desarrolladores de aplicaciones y entidades que presten servicios de planificación curricular u ofrezcan recursos para docentes mediante plataformas digitales—, ya sea incluido en tasas o no, está prohibido y constituye un delito.

En este enlace encontrará más información sobre cómo solicitar una autorización por escrito en forma de licencia: <https://ibo.org/become-an-ib-school/ib-publishing/licensing/applying-for-a-license/>.

Classical Greek

Standard level

Paper 2

17 May 2023

Zone A morning | **Zone B** afternoon | **Zone C** morning

1 hour 30 minutes

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Answer all questions on three extracts taken from two options studied.
- Each extract is worth **[15 marks]**.
- The maximum mark for this examination paper is **[45 marks]**.

Answer **all** questions on **three** extracts taken from **two** options studied.

Option A — Homer

Extract 1 Homer, *Odyssey* 22.354–377

ὡς φάτο, τοῦ δ' ἤκουσ' ἱερὴ Ἴς Τηλεμάχοιο,
 355 αἴψα δ' ἐὼν πατέρα προσεφώνεεν ἐγγυὺς ἐόντα·
 “ἴσχεο μηδέ τι τοῦτον ἀναίτιον οὔταε χαλκῶ·
 καὶ κήρυκα Μέδοντα σώσομεν, ὅς τέ μεν αἰεὶ
 οἴκῳ ἐν ἡμετέρῳ κηδέσκετο παιδὸς ἐόντος,
 εἰ δὴ μή μιν ἔπεφνε Φιλοίτιος ἠὲ συβώτης,
 360 ἠὲ σοὶ ἀντεβόλησεν ὀρινομένῳ κατὰ δῶμα.”
 ὡς φάτο, τοῦ δ' ἤκουσε Μέδων πεπνυμένα εἰδώς·
 πεπτηῶς γὰρ ἔκειτο ὑπὸ θρόνον, ἀμφὶ δὲ δέρμα
 ἔστο βοὸς νεόδαρτον, ἀλύσκων κῆρα μέλαιναν.
 αἴψα δ' ὑπὸ θρόνου ὤρτο, θοῶς δ' ἀπέδυνε βοεῖην
 365 Τηλέμαχον δ' ἄρ' ἔπειτα προσαΐξας λάβε γούνων,
 καὶ μιν λισσόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 “ὦ φίλ', ἐγὼ μὲν ὄδ' εἰμί, σὺ δ' ἴσχεο εἰπέ δὲ πατρὶ
 μή με περισθενέων δηλήσεται ὄξεϊ χαλκῶ,
 ἀνδρῶν μνηστήρων κεχολωμένος, οἳ οἱ ἔχειρον
 370 κτήματ' ἐνὶ μεγάροις, σὲ δὲ νήπιοι οὐδὲν ἔτιον.”
 τὸν δ' ἐπιμειδήσας προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
 “θάρσει, ἐπεὶ δὴ σ' οὔτος ἐρύσσατο καὶ ἐσάωσεν,
 ὄφρα γνῶς κατὰ θυμόν, ἀτὰρ εἵπησθα καὶ ἄλλῳ,
 ὡς κακοεργίης εὐεργεσίῃ μέγ' ἀμείνων.
 375 ἀλλ' ἐξελθόντες μεγάρων ἔζεσθε θύραζε
 ἐκ φόνου εἰς αὐλήν, σύ τε καὶ πολύφημος ἀοιδός,
 ὄφρ' ἂν ἐγὼ κατὰ δῶμα πονήσομαι ὄττεό με χρή.”

1. (a) ἴσχεο ... ἐόντος (lines 356–358). Explain why Telemachus wishes to spare Medon. Support your answer by quoting the Greek text. [2]
- (b) εἰ δὴ μή ... δῶμα (lines 359–360). List who might have killed Medon. Quotation of the Greek text is **not** required. [3]
- (c) πεπτηῶς ... μέλαιναν (lines 362–363). Identify how Medon had hidden himself **and** explain why. Support your answer by quoting the Greek text. [3]
- (d) Translate αἴψα ... προσηύδα (lines 364–366). [3]
- (e) θάρσει ... εἰς αὐλήν (lines 372–376). Outline what Odysseus orders Medon to do. Support your answer by quoting the Greek text. [4]

Option A — Homer

Extract 2 Homer, *Odyssey* 22.398–418

ὡς ἄρ' ἐφώνησεν, τῇ δ' ἄπτερος ἔπλετο μῦθος,
 ὣϊξεν δὲ θύρας μεγάρων εὖ ναιεταόντων,
 400 βῆ δ' ἴμεν· αὐτὰρ Τηλέμαχος πρόσθ' ἠγεμόνευεν.
 εὖρεν ἔπειτ' Ὀδυσῆα μετὰ κταμένοισι νέκυσσι,
 αἵματι καὶ λύθρῳ πεπαλαγμένον ὥστε λέοντα,
 ὅς ῥά τε βεβρωκῶς βοὸς ἔρχεται ἀγραύλοιο·
 πᾶν δ' ἄρα οἱ στήθος τε παρήϊά τ' ἀμφοτέρωθεν
 405 αἱματόεντα πέλει, δεινὸς δ' εἰς ὧπα ιδέσθαι.
 ὡς Ὀδυσσεὺς πεπάλακτο πόδας καὶ χεῖρας ὑπερθεν.
 ἢ δ' ὡς οὖν νέκυάς τε καὶ ἄσπετον εἴσιδεν αἶμα,
 ἴθυσέν ῥ' ὀλολύξαι, ἐπεὶ μέγα εἴσιδεν ἔργον·
 ἀλλ' Ὀδυσσεὺς κατέρυκε καὶ ἔσχεθεν ἰεμένην περ,
 410 καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 “ἐν θυμῷ, γρηῦ, χαῖρε καὶ ἴσχεο μηδ' ὀλόλυξε·
 οὐχ ὅσιη κταμένοισιν ἐπ' ἀνδράσιν εὐχετάασθαι.
 τούσδε δὲ μοῖρ' ἐδάμασσε θεῶν καὶ σχέτλια ἔργα·
 οὗ τινα γὰρ τίεσκον ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
 415 οὐ κακὸν οὐδὲ μὲν ἐσθλόν, ὅτις σφέας εἰσαφίκοιτο·
 τῷ καὶ ἀτασθαλίῃσιν ἀεικέα πότμον ἐπέσπον.
 ἀλλ' ἄγε μοι σὺ γυναικάς ἐνὶ μεγάροις κατάλεξον,
 αἱ τέ μ' ἀτιμάζουσι καὶ αἱ νηλεΐτιδές εἰσιν.”

2. (a) Write out and scan ὡς ... ναιεταόντων (lines 398–399). Indicate elisions where necessary. [2]
- (b) εὖρεν ... λέοντα (lines 401–402). Describe what Eurycleia sees. Support your answer by quoting the Greek text. [3]
- (c) ὥστε λέοντα ... ὑπερθεν (lines 402–406). Analyse the simile. Quotation of the Greek text is **not** required. [4]
- (d) ἐν θυμῷ ... εὐχετάασθαι (lines 411–412). Outline how Odysseus tells Eurycleia to react to the dead suitors **and** explain why. Support your answer by quoting the Greek text. [4]
- (e) ἀλλ' ἄγε ... εἰσιν (lines 417–418). List the **two** types of servant women that Odysseus tells Eurycleia to identify. Support your answer by quoting the Greek text. [2]

Turn over

Option B — History**Extract 3 Thucydides, *The Peloponnesian War* 7.75–7.76**

καὶ μὴν ἢ ἄλλη αἰκία καὶ ἢ ἰσομοιρία τῶν κακῶν, ἔχουσά τινα ὅμως τὸ μετὰ πολλῶν κούφισιν, οὐδ' ὡς ῥαδία ἐν τῷ παρόντι ἐδοξάζετο, ἄλλως τε καὶ ἀπὸ οἷας λαμπρότητος καὶ αὐχήμετος τοῦ πρώτου ἐς οἷαν τελευτὴν καὶ ταπεινότητα ἀφίκτο. μέγιστον γὰρ δὴ τὸ διάφορον τοῦτο τῷ Ἑλληνικῷ στρατεύματι ἐγένετο, οἷς ἀντὶ μὲν τοῦ ἄλλους δουλωσομένους ἤκειν αὐτοὺς τοῦτο
 5 μᾶλλον δεδιότας μὴ πάθωσι ξυνέβη ἀπιέναι, ἀντὶ δ' εὐχῆς τε καὶ παιάνων, μεθ' ὧν ἐξέπλεον, πάλιν τούτων τοῖς ἐναντίοις ἐπιφημίσμασιν ἀφορμᾶσθαι, πεζοὺς τε ἀντὶ ναυβατῶν πορευομένους καὶ ὀπλιτικῷ προσέχοντας μᾶλλον ἢ ναυτικῷ. ὅμως δὲ ὑπὸ μεγέθους τοῦ ἐπικρεμαμένου ἔτι κινδύνου πάντα ταῦτα αὐτοῖς οἰστὰ ἐφαίνετο. ὁρῶν δὲ ὁ Νικίας τὸ στράτευμα ἀθυμοῦν καὶ ἐν
 10 χρώμενος ἔτι μᾶλλον ἐκάστοις καθ' οὐς γίγνοιτο ὑπὸ προθυμίας καὶ βουλόμενος ὡς ἐπὶ πλεῖστον γεγωνίσκων ὠφελεῖν τι.

3. (a) Translate καὶ μὴν ... ἐδοξάζετο (lines 1–2). [3]
- (b) ἄλλως τε καὶ ... ἀφίκτο (lines 2–3). Analyse the contrast Thucydides describes. Quotation of the Greek text is **not** required. [4]
- (c) μέγιστον ... ἐγένετο (lines 3–4). Outline Thucydides's assertion. Support your answer by quoting the Greek text. [2]
- (d) οἷς ... ναυτικῷ (lines 4–7). Identify **two** of the reversals listed by Thucydides. Quotation of the Greek text is **not** required. [2]
- (e) ὁρῶν ... ὠφελεῖν τι (lines 8–11). Outline Nicias's actions. Support your answer by quoting the Greek text. [4]

Option B — History

Extract 4 Thucydides, *The Peloponnesian War* 7.79

πρῶ δὲ ἄραντες ἐπορεύοντο αὐθις, καὶ ἐβίασαντο πρὸς τὸν λόφον ἐλθεῖν τὸν ἀποτειχισμένον, καὶ ἤϋρον πρὸ ἑαυτῶν ὑπὲρ τοῦ ἀποτειχίσματος τὴν πεζὴν στρατιὰν παρατεταγμένην οὐκ ἐπ’ ὀλίγων ἀσπίδων· στενὸν γὰρ ἦν τὸ χωρίον. καὶ προσβαλόντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐτειχομάχουν, καὶ βαλλόμενοι ὑπὸ πολλῶν ἀπὸ τοῦ λόφου ἐπάντους ὄντος (δικνοῦντο γὰρ ῥᾶον οἱ ἄνωθεν)

5 καὶ οὐ δυνάμενοι βιάσασθαι ἀνεχώρουν πάλιν καὶ ἀνεπαύοντο. ἔτυχον δὲ καὶ βρονταὶ τινες ἅμα γενόμεναι καὶ ὕδωρ, οἷα τοῦ ἔτους πρὸς μετόπωρον ἤδη ὄντος φιλεῖ γίνεσθαι· ἀφ’ ὧν οἱ Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἔτι ἠθύμουν καὶ ἐνόμιζον ἐπὶ τῷ σφετέρῳ ὀλέθρῳ καὶ ταῦτα πάντα γίνεσθαι. ἀναπαυομένων δ’ αὐτῶν ὁ Γύλιππος καὶ οἱ Συρακόσιοι πέμπουσι μέρος τι τῆς στρατιᾶς ἀποτειχιούστας αὐτῶν ἐκ τοῦ ὀπισθεν αὐτοὺς ἢ προεληλύθεσαν· ἀντιπέμψαντες δὲ κάκεῖνοι σφῶν

10 αὐτῶν τινὰς διεκώλυσαν. καὶ μετὰ ταῦτα πάση τῇ στρατιᾷ ἀναχωρήσαντες πρὸς τὸ πεδῖον μᾶλλον οἱ Ἀθηναῖοι ἠύλισαντο. τῇ δ’ ὑστεραία προυχώρουν, καὶ οἱ Συρακόσιοι προσέβαλλον τε πανταχῇ αὐτοῖς κύκλῳ καὶ πολλοὺς κατετραυμάτιζον, καὶ εἰ μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, ὑπεχώρουν, εἰ δ’ ἀναχωροῖεν, ἐπέκειντο, καὶ μάλιστα τοῖς ὑστάτοις προσπίπτοντες, εἴ πως κατὰ βραχὺ τρεψάμενοι πᾶν τὸ στράτευμα φοβήσειαν.

4. (a) πρῶ ... ἀσπίδων (lines 1–3). Outline the actions the Athenians took in the morning. Support your answer by quoting the Greek text. [3]
- (b) καὶ προσβαλόντες ... ἀνεπαύοντο (lines 3–5). Outline the events of the Athenians’ initial attack. Support your answer by quoting the Greek text. [4]
- (c) ἀφ’ ὧν ... γίνεσθαι (lines 6–7). Explain why the Athenians were disheartened by the thunder. Support your answer by quoting the Greek text. [2]
- (d) καὶ οἱ Συρακόσιοι ... προσπίπτοντες (lines 11–13). Outline the Syracusan tactics. Quotation from the Greek text is **not** required. [4]
- (e) εἴ πως ... φοβήσειαν (lines 13–14). State what the Syracusans wanted to achieve. Support your answer by quoting the Greek text. [2]

Turn over

Option C — Tragedy

Extract 5 Sophocles, *Philoctetes* 1–25

Ὀδυσσεύς
 ἀκτὴ μὲν ἦδε τῆς περιρρύτου χθονὸς
 Λήμνου, βροτοῖς ἄστιπτος οὐδ' οἰκουμένη,
 ἔνθ', ὧ κρατίστου πατρὸς Ἑλλήνων τραφεῖς
 Ἀχιλλέως παῖ Νεοπτόλεμε, τὸν Μηλιᾶ
 5 Ποίαντος υἱὸν ἐξέθηκ' ἐγὼ ποτε,
 ταχθεὶς τόδ' ἔρδειν τῶν ἀνασσόντων ὑπο,
 νόσῳ καταστάζοντα διαβόρῳ πόδα·
 ὄτ' οὔτε λειβῆς ἡμῖν οὔτε θυμάτων
 παρῆν ἐκῆλοις προσθιγεῖν, ἀλλ' ἀγρίαίς
 10 κατεῖχ' ἀεὶ πᾶν στρατόπεδον δυσφημίαις,
 βοῶν, στενάζων. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τί δεῖ
 λέγειν; ἀκμὴ γὰρ οὐ μακρῶν ἡμῖν λόγων,
 μὴ καὶ μάθη μ' ἦκοντα κάκχέω τὸ πᾶν
 σόφισμα, τῷ νιν αὐτίχ' αἰρήσειν δοκῶ.
 15 ἀλλ' ἔργον ἤδη σὸν τὰ λοιφ' ὑπηρετεῖν
 σκοπεῖν θ' ὅπου 'στ' ἐνταῦθα δίστομος πέτρα
 τοιάδ', ἴν' ἐν ψύχει μὲν ἡλίου διπλῆ
 πάρεστιν ἐνθάκησις, ἐν θέρει δ' ὕπνον
 δι' ἀμφιτρῆτος αὐλίου πέμπει πνοή·
 20 βαιὸν δ' ἔνερθεν ἐξ ἀριστερᾶς τάχ' ἂν
 ἴδοις ποτὸν κρηναῖον, εἴπερ ἐστὶ σῶν.
 ἅ μοι προσελθὼν σίγα σήμαιν' εἴτ' ἐκεῖ
 χῶρον τὸν αὐτὸν τόνδ' ἔτ' εἴτ' ἄλλη κυρεῖ,
 ὡς τὰπίλοιπα τῶν λόγων σὺ μὲν κλύης,
 25 ἐγὼ δὲ φράζω, κοινὰ δ' ἐξ ἀμφοῖν ἴη.

5. (a) ἔνθ' ... στενάζων (lines 3–11). Outline the reasons Odysseus abandoned Philoctetes on Lemnos. Support your answer by quoting the Greek text. [4]
- (b) Write out and scan ὄτ' ... ἀγρίαίς (lines 8–9). Indicate elisions where necessary. [2]
- (c) ἀκμὴ ... δοκῶ (lines 12–14). Explain why Odysseus suggests he must cut his story short. Quotation of the Greek text is **not** required. [2]
- (d) σκοπεῖν ... σῶν (lines 16–21). State what Neoptolemus should look for. Support your answer by quoting the Greek text. [4]
- (e) Translate ἅ μοι ... ἴη (lines 22–25). [3]

Option C — Tragedy

Extract 6 Sophocles, *Philoctetes* 114–134

Νεοπτόλεμος
 οὐκ ἄρ' ὁ πέρσων, ὡς ἐφάσκετ', εἴμ' ἐγώ;
 Ὀδυσσεύς
 115 οὐτ' ἂν σὺ κείνων χωρὶς οὐτ' ἐκεῖνα σοῦ.
 Νε. θηρατέ' οὖν γίγνοιτ' ἄν, εἴπερ ὤδ' ἔχει.
 Ὀδ. ὡς τοῦτό γ' ἔρξας δύο φέρει δωρήματα.
 Νε. ποίω; μαθὼν γὰρ οὐκ ἂν ἀρνοίμην τὸ δρᾶν.
 Ὀδ. σοφός τ' ἂν αὐτὸς κάγαθος κεκλή' ἅμα.
 120 Νε. ἴτω· ποήσω, πᾶσαν αἰσχύνην ἀφείς.
 Ὀδ. ἢ μνημονεύεις οὖν ἅ σοι παρήνεσα;
 Νε. σάφ' ἴσθ', ἐπεὶ περ εἰσάπαξ συνήνεσα.
 Ὀδ. σὺ μὲν μένων νυν κείνον ἐνθάδ' ἐκδέχου,
 ἐγὼ δ' ἄπειμι, μὴ κατοπτευθῶ παρών,
 125 καὶ τὸν σκοπὸν πρὸς ναῦν ἀποστελῶ πάλιν.
 καὶ δεῦρ', ἐάν μοι τοῦ χρόνου δοκῆτέ τι
 κατασχολάζειν, αὐθις ἐκπέμψω πάλιν
 τοῦτον τὸν αὐτὸν ἄνδρα, ναυκλήρου τρόποις
 μορφὴν δολώσας, ὡς ἂν ἀγνοία προσῆ·
 130 οὐ δῆτα, τέκνον, ποικίλως αὐδωμένου
 δέχου τὰ συμφέροντα τῶν ἀεὶ λόγων.
 ἐγὼ δὲ πρὸς ναῦν εἴμι, σοὶ παρὲς τάδε·
 Ἑρμῆς δ' ὁ πέμπων δόλιος ἠγήσαιο νῶν
 Νίκη τ' Ἀθήνα Πολιάς, ἢ σώζει μ' ἀεὶ.

6. (a) οὐκ ... σοῦ (lines 114–115). List what is needed, according to Odysseus, for Troy to fall. Support your answer by quoting the Greek text. [2]
- (b) ὡς τοῦτό ... ἀφείς (lines 117–120). State what Neoptolemus must set aside **and** what **two** benefits Odysseus promises will result. Support your answer by quoting the Greek text. [3]
- (c) σὺ μὲν ... πάλιν (lines 123–125). Outline what Odysseus will do **and** state why. Quotation from the Greek text is **not** required. [3]
- (d) καὶ δεῦρ' ... προσῆ (lines 126–129). Outline Odysseus's plan **and** state the desired outcome. Support your answer by quoting the Greek text. [3]
- (e) Identify **two** stylistic features used in this extract **and** state their effect. Support your answer by quoting the Greek text. [4]

Option E — Women

Extract 7 Euripides, *Iphigenia at Aulis* 1368–1393

Ἰφιγένεια

1370 μῆτερ, εἰσακούσατε
 τῶν ἐμῶν λόγων· μάτην γάρ σ' εἰσορῶ θυμουμένην
 σῶ πόσει· τὰ δ' ἀδύναθ' ἡμῖν καρτερεῖν οὐ ράδιον.
 τὸν μὲν οὖν ξένον δίκαιον αἰνέσαι προθυμίας·
 ἀλλὰ καὶ σὲ τοῦθ' ὀρᾶν χρή, μὴ διαβληθῆ στρατῶ,
 καὶ πλέον πράξωμεν οὐδέν, ὅδε δὲ συμφορᾶς τύχη.
 οἷα δ' εἰσηλθέν μ', ἄκουσον, μῆτερ, ἐννοουμένην·
 1375 καταθανεῖν μὲν μοι δέδοκται· τοῦτο δ' αὐτὸ βούλομαι
 εὐκλεῶς πράξαι, παρεῖσά γ' ἐκποδῶν τὸ δυσγενές.
 δεῦρο δὴ σκέψαι μεθ' ἡμῶν, μῆτερ, ὡς καλῶς λέγω·
 εἰς ἔμ' Ἑλλάς ἢ μεγίστη πᾶσα νῦν ἀποβλέπει,
 1380 κὰν ἐμοὶ πορθμός τε ναῶν καὶ Φρυγῶν κατασκαφαί
 τὰς τε μελλούσας γυναῖκας, ἦν τι δρῶσι βάρβαροι,
 μηκέθ' ἀρπάζειν ἔαν τὰς ὀλβίας ἐξ Ἑλλάδος,
 τὸν Ἑλένης τείσαντας ὄλεθρον, ἦν ἀνῆρπασεν Πάρις,
 ταῦτα πάντα καταθανοῦσα ρύσομαι, καὶ μου κλέος,
 Ἑλλάδ' ὡς ἠλευθέρωσα, μακάριον γενήσεται.
 1385 καὶ γὰρ οὐδέ τοί τι λίαν ἐμὲ φιλοψυχεῖν χρεῶν·
 πᾶσι γὰρ μ' Ἑλλησι κοινὸν ἔτεκες, οὐχὶ σοὶ μόνη.
 ἀλλὰ μυρῖοι μὲν ἄνδρες ἀσπίσιν πεφραγμένοι,
 μυρῖοι δ' ἐρέτμ' ἔχοντες, πατρίδος ἠδικημένης,
 1390 δρᾶν τι τολμήσουσιν ἐχθροῦς χυπὲρ Ἑλλάδος θανεῖν,
 ἢ δ' ἐμὴ ψυχὴ μί' οὔσα πάντα κωλύσει τάδε;
 τί τὸ δίκαιον τοῦτό γε; ἄρ' ἔχοιμ' ἂν ἀντειπεῖν ἔπος;
 κὰπ' ἐκεῖν' ἔλθωμεν· οὐ δεῖ τόνδε διὰ μάχης μολεῖν
 πᾶσιν Ἀργείοις γυναικὸς εἶνεκ' οὐδὲ καταθανεῖν.

7. (a) μῆτερ ... στρατῶ (lines 1368–1372). Identify what Iphigenia recommends to her mother. Support your answer by quoting the Greek text. [3]
- (b) καταθανεῖν ... δυσγενές (lines 1375–1376). Outline how Iphigenia feels about dying. Support your answer by quoting the Greek text. [3]
- (c) εἰς ἔμ' ... γενήσεται (lines 1378–1384). Outline Iphigenia's assertions about what her death will achieve. Support your answer by quoting the Greek text. [4]
- (d) καὶ γὰρ ... μόνη (lines 1385–1386). Explain why Iphigenia feels she should not cling to life. Quotation of the Greek text is **not** required. [2]
- (e) Translate τί τὸ δίκαιον ... καταθανεῖν (lines 1391–1393). [3]

Option E — Women

Extract 8 Plato, *Republic Book 5* 456b–d

καὶ γυναῖκες ἄρα αἱ τοιαῦται τοῖς τοιοῦτοις ἀνδράσιν ἐκλεκτέαι συνοικεῖν τε καὶ
συμφυλάττειν, ἐπεὶ περ εἰσὶν ἱκαναὶ καὶ συγγενεῖς αὐτοῖς τὴν φύσιν.

πάνυ γε.

5 τὰ δ' ἐπιτηδεύματα οὐ τὰ αὐτὰ ἀποδοτέα ταῖς αὐταῖς φύσεσιν;
τὰ αὐτά.

ἤκομεν ἄρα εἰς τὰ πρότερα περιφερόμενοι, καὶ ὁμολογοῦμεν μὴ παρὰ φύσιν εἶναι ταῖς τῶν
φυλάκων γυναιξὶ μουσικὴν τε καὶ γυμναστικὴν ἀποδιδόναι.

παντάπασι μὲν οὖν.

10 οὐκ ἄρα ἀδύνατά γε οὐδὲ εὐχαῖς ὅμοια ἐνομοθετοῦμεν, ἐπεὶ περ κατὰ φύσιν ἐτίθεμεν τὸν
νόμον· ἀλλὰ τὰ νῦν παρὰ ταῦτα γιγνόμενα παρὰ φύσιν μᾶλλον, ὡς ἔοικε, γίνεσθαι.

ἔοικεν.

οὐκοῦν ἢ ἐπίσκεψις ἡμῖν ἦν εἰ δυνατά γε καὶ βέλτιστα λέγομεν;

ἦν γάρ.

15 καὶ ὅτι μὲν δὴ δυνατά, διωμολόγηται;

ναί.

ὅτι δὲ δὴ βέλτιστα, τὸ μετὰ τοῦτο δεῖ διομολογηθῆναι;

δῆλον.

οὐκοῦν πρὸς γε τὸ φυλακικὴν γυναῖκα γενέσθαι, οὐκ ἄλλη μὲν ἡμῖν ἄνδρας ποιήσει παιδεία,
ἄλλη δὲ γυναῖκας, ἄλλως τε καὶ τὴν αὐτὴν φύσιν παραλαβοῦσα;

20 οὐκ ἄλλη.

πῶς οὖν ἔχεις δόξης τοῦ τοιοῦδε πέρι;

τίνος δὴ;

τοῦ ὑπολαμβάνειν παρὰ σεαυτῷ τὸν μὲν ἀμείνω ἄνδρα, τὸν δὲ χεῖρω· ἢ πάντας ὁμοίους ἡγή;
οὐδαμῶς.

25 ἐν οὖν τῇ πόλει ἦν ᾠκίζομεν, πότερον οἶε ἡμῖν ἀμείνους ἄνδρας ἐξεργάσθαι τοὺς φύλακας,
τυχόντας ἢς διήλθομεν παιδείας, ἢ τοὺς σκυτοτόμους, τῇ σκυτικῇ παιδευθέντας;

γελοῖον, ἔφη, ἔρωτᾶς.

μανθάνω, ἔφην.

8. (a) ἐπεὶ περ ... ἀποδιδόναι (lines 2–7). Outline why the speaker asserts that the wives of the guardians should receive an education. Support your answer by quoting the Greek text. [4]
- (b) Translate παντάπασι ... γίνεσθαι (lines 8–10). [3]
- (c) οὐκοῦν πρὸς ... οὐκ ἄλλη (lines 18–20). Identify what is needed to make a woman into a guardian **and** explain why. Support your answer by quoting the Greek text. [2]
- (d) τοῦ ὑπολαμβάνειν ... ἡγή (line 23). State the alternatives offered by Socrates. Quotation of the Greek text is **not** required. [2]
- (e) ἐν οὖν τῇ πόλει ... ἔρωτᾶς (lines 25–27). Outline the question the speaker poses. Quotation of the Greek text is **not** required. [4]

Turn over

Option G — Barbarians

Extract 9 Herodotus, *The Histories* 2.38–39

τοὺς δὲ βοῦς τοὺς ἔρσενας τοῦ Ἐπάφου εἶναι νομίζουσι, καὶ τούτου εἵνεκα δοκιμάζουσι αὐτοὺς ὧδε· τρίχα ἦν καὶ μίαν ἴδηται ἐπεοῦσαν μέλαιναν, οὐ καθαρὸν εἶναι νομίζει. δίζηται δὲ ταῦτα ἐπὶ τούτῳ τεταγμένος τῶν τις ἱρέων καὶ ὀρθοῦ ἐστεῶτος τοῦ κτήγεος καὶ ὑπτίου, καὶ τὴν γλῶσσαν ἐξειρύσας, εἰ καθαρὴ τῶν προκειμένων σημηίων, τὰ ἐγὼ ἐν ἄλλῳ λόγῳ ἐρέω· κατορᾶ δὲ καὶ τὰς
 5 τρίχας τῆς οὐρῆς εἰ κατὰ φύσιν ἔχει πεφυκίας. ἦν δὲ τούτων πάντων ἢ καθαρὸς, σημαίνεται βύβλω περὶ τὰ κέρεια εἰλίσσων καὶ ἔπειτα γῆν σημαντρίδα ἐπιπλάσας ἐπιβάλλει τὸν δακτύλιον, καὶ οὕτω ἀπάγουσι. ἀσήμαντον δὲ θύσαντι θάνατος ἢ ζημίη ἐπικέεται. δοκιμάζεται μὲν νυν τὸ κτήνος τρόπῳ τοιῷδε, θυσίη δὲ σφι ἦδε κατέστηκε. ἀγαγόντες τὸ σεσημασμένον κτήνος πρὸς τὸν βωμὸν ὅκου ἂν θύωσι, πῦρ ἀνακαίουσι, ἔπειτα δὲ ἐπ’ αὐτοῦ οἶνον κατὰ τοῦ ἱρηίου ἐπισπείσαντες
 10 καὶ ἐπικαλέσαντες τὸν θεὸν σφάζουσι, σφάζαντες δὲ ἀποτάμνουσι τὴν κεφαλὴν.

9. (a) τρίχα ... νομίζει (line 2). Outline the first test for a sacrificial bull **and** what the test verifies. Quotation of the Greek text is **not** required. [2]
- (b) δίζηται ... πεφυκίας (lines 2–5). List the subsequent steps for verifying the bull’s purity. Support your answer by quoting the Greek text. [4]
- (c) ἦν δὲ τούτων ... ἀπάγουσι (lines 5–7). Describe how the priest signals his approval of the bull. Support your answer by quoting the Greek text. [4]
- (d) ἀσήμαντον ... ἐπικέεται (line 7). Identify the penalty **and** the transgression mentioned by Herodotus. Support your answer by quoting the Greek text. [2]
- (e) θυσίη δὲ ... κεφαλὴν (lines 8–10). Outline the steps in the sacrifice. Support your answer by quoting the Greek text. [3]

Option G — Barbarians**Extract 10 Herodotus, *The Histories* 2.44–45**

τὰ μὲν νυν ἱστορημένα δηλοῖ σαφέως παλαιὸν θεὸν Ἡρακλέα ἔοντα, καὶ δοκέουσι δέ μοι οὗτοι ὀρθότατα Ἑλλήνων ποιέειν, οἳ διὰ Ἡράκλεια ἰδρυσάμενοι ἔκτληται, καὶ τῷ μὲν ὡς ἀθανάτῳ Ὀλυμπίῳ δὲ ἐπωνυμίην θύουσι, τῷ δὲ ἐτέρῳ ὡς ἥρωι ἐναγίζουσι. λέγουσι δὲ πολλὰ καὶ ἄλλα ἀνεπισκέπτως οἱ Ἕλληνες, εὐήθης δὲ αὐτῶν καὶ ὅδε ὁ μῦθος ἐστὶ τὸν περὶ τοῦ Ἡρακλέος λέγουσι,
 5 ὡς αὐτὸν ἀπικόμενον ἐς Αἴγυπτον στέψαντες οἱ Αἰγύπτιοι ὑπὸ πομπῆς ἐξῆγον ὡς θύσοντες τῷ Δίῃ· τὸν δὲ τέως μὲν ἠσυχίην ἔχειν, ἐπεὶ δὲ αὐτοῦ πρὸς τῷ βωμῷ κατάρχοντο, ἐς ἀλκὴν τραπόμενον πάντα σφέας καταφονεῦσαι. ἐμοὶ μὲν νυν δοκέουσι ταῦτα λέγοντες τῆς Αἰγυπτίων φύσιος καὶ τῶν νόμων πάμπαν ἀπείρως ἔχειν οἱ Ἕλληνες· τοῖσι γὰρ οὐδὲ κτήνεα ὁσὴ θύειν
 10 ἐστὶ χωρὶς ὑῶν καὶ ἐρσένων βοῶν καὶ μόσχων, ὅσοι ἂν καθαροὶ ἔωσι, καὶ χηνῶν, κῶς ἂν οὗτοι ἀνθρώπους θύοιεν; ἔτι δὲ ἓνα ἔοντα τὸν Ἡρακλέα καὶ ἔτι ἄνθρωπον, ὡς δὴ φασί, κῶς φύσιν ἔχει πολλὰς μυριάδας φονεῦσαι; καὶ περὶ μὲν τούτων τοσαῦτα ἡμῖν εἰποῦσι καὶ παρὰ τῶν θεῶν καὶ παρὰ τῶν ἠρώων εὐμένεια εἶη.

10. (a) τὰ μὲν νυν ... ἔοντα (line 1). State the result of Herodotus's research. Quotation of the Greek text is **not** required. [2]
- (b) δοκέουσι ... ἐναγίζουσι (lines 1–3). Outline the wisest course of action for worshipping Herakles, according to Herodotus. Support your answer by quoting the Greek text. [4]
- (c) Translate λέγουσι δὲ ... τῷ Δίῃ (lines 3–6). [3]
- (d) τὸν δὲ τέως ... καταφονεῦσαι (lines 6–7). Describe what happened when the Egyptians tried to sacrifice Herakles. Support your answer by quoting the Greek text. [3]
- (e) τοῖσι γὰρ ... θύοιεν (lines 8–10). Outline how Herodotus knows the Greeks are ignorant of Egyptian customs. Support your answer by quoting the Greek text. [3]

Disclaimer:

Content used in IB assessments is taken from authentic, third-party sources. The views expressed within them belong to their individual authors and/or publishers and do not necessarily reflect the views of the IB.

References:

- Extract 1** Homer, n.d. *Odyssey Volume II: Books 13-24* (Loeb Classical Library, 105). Trans. A. T. Murray, 1919. [online] Available at: <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Hom.+Od.+22&fromdoc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0135> [Accessed 9 August 2019].
- Extract 2** Homer, n.d. *Odyssey Volume II: Books 13-24* (Loeb Classical Library, 105). Trans. A. T. Murray, 1919. [online] Available at: <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Hom.+Od.+22&fromdoc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0135> [Accessed 9 August 2019].
- Extract 3** Thucydides, n.d. *Histoire grecque de Thucydide : accompagnée de la version latine, des variants des 13 manuscrits de la Bibliothèque impériale, d'observations historiques, littéraires et critiques, de specimen de ces manuscrits, de cartes géographiques et d'estampes* by Thucydides; Gail, Jean Baptiste, [online] Available at: <https://archive.org/details/histoiregrecque12thuc/page/136/mode/2up> [Accessed 24 May 2023].
- Extract 4** Thucydides, n.d. *Histoire grecque de Thucydide : accompagnée de la version latine, des variants des 13 manuscrits de la Bibliothèque impériale, d'observations historiques, littéraires et critiques, de specimen de ces manuscrits, de cartes géographiques et d'estampes* by Thucydides; Gail, Jean Baptiste, [online] Available at: <https://archive.org/details/histoiregrecque12thuc/page/144/mode/2up> [Accessed 24 May 2023].
- Extract 5** Sophocles, n.d. *Sophocles. Vol 2: Ajax. Electra. Trachiniae. Philoctetes* (Loeb Classical Library 21). Trans. F. Storr, 1913. [online] Available at: <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0193%3Acard%3D1> [Accessed 9 August 2019].
- Extract 6** Sophocles, n.d. *Sophocles. Vol 2: Ajax. Electra. Trachiniae. Philoctetes* (Loeb Classical Library 21). Trans. F. Storr, 1913. [online] Available at: <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0193%3Acard%3D86> [Accessed 9 August 2019].
- Extract 7** Euripides (n.d.). *Euripides Fabulae. Vol. 3*. Trans. G. Murray, 1913. [online] Available at: <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0107%3Acard%3D1338> [Accessed 9 August 2019].
- Extract 8** Plato (n.d.). *Republic. Platonis Opera*. Ed. J. Burnet, 1903. [online] Available at <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0167%3Abook%3D5%3Asection%3D456b> [Accessed 9 August 2019].
- Extract 9** Herodotus (n.d.). *Herodotus: The Persian Wars Books 1–2*. (Loeb Classical Library 117). Trans. A. D. Godley, 1920. [online] Available at: <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0125%3Abook%3D2%3Achapter%3D39%3Asection%3D1> [Accessed 9 August 2019].
- Extract 10** Herodotus (n.d.). *Herodotus: The Persian Wars Books 1–2*. (Loeb Classical Library 117). Trans. A. D. Godley, 1920. [online] Available at: <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0125%3Abook%3D2%3Achapter%3D44%3Asection%3D5> [Accessed 9 August 2019].